

Rozdział II

Wolność ekspresji oznacza możliwość wyrażania siebie, swoich opinii i przekonań w sposób, który najbardziej nam odpowiada. Każdy uczestnik projektu ma zagwarantowaną możliwość samorealizacji jako jednostka działająca w grupie. Aby to umożliwić, potrzebna jest wolność ekspresji, której ramy określimy w trzech aspektach: wolności treści, wolności formy i kulturze przekazu. Ramy te nie mają na celu wyznaczania odpowiedniej treści, czy formy, a jedynie ograniczyć te jej przejawy, które uważamy za w oczywisty sposób szkodliwe i niedopuszczalne ze względu na zasady współżycia społecznego.

1. Samorealizacja

Każda osoba działająca w projekcie funkcjonuje i jako indywidualna jednostka, i jako członek grupy. Aby móc odpowiednio połączyć te dwie role, w projekcie każdy ma prawo do samorealizacji, dzięki temu działa w takiej dziedzinie, która go najbardziej interesuje. Fundamentem możliwości samorealizacji w projekcie jest wolność ekspresji, która, dzięki pewnym zasadom, pomaga w samorozwoju każdej jednostki w projekcie.

- a) Działania uczestników projektu nie mogą być szkodliwe w stosunku do innych uczestników – wszelkie ograniczenia i reguły dotyczące wolności ekspresji w projekcie wynikają z tej właśnie zasady.
- b) Każdy uczestnik projektu działa w dziedzinie, która jest bliska jego zainteresowaniom i w której wyraża chęć uczestnictwa.
- c) Każdy uczestnik może przyjąć taką formę działania w projekcie, która najbardziej mu odpowiada i przyczynia się do jego samorozwoju.

2. Wolność ekspresji

Każdy uczestnik może wybrać taką formę przedstawienia swojej części projektu, która mu najbardziej odpowiada. Ważnym jest jednak, by wybierając formę swojego przekazu, mieć na uwadze odbiorcę – wybrana przez nas forma powinna umożliwiać odbiorcy dobre zrozumienie treści i zapoznanie się z przekazem.

3. Wolność treści

- a) Każdy uczestnik może wygłaszać swoje poglądy i opinie.
- b) Tak samo, jak każdy uczestnik ma prawo do wyrażania swojego zdania, tak każdy ma prawo do jego krytyki – nie powinna jednak ona przyjmować formy obrazy, rozumianej jako wymierzona w jego osobę, lub grupę, do której przynależy
- c) Nie powinno się dopuszczać świadomej manipulacji faktami ani rozpowszechniania informacji fałszywych.
- d) Nie powinno się propagować treści pogłębiających wykluczenia wszelkiego rodzaju.

4. Kultura przekazu

Przy zachowaniu wolności ekspresji powinna być również utrzymana kultura przekazu, do której zalicza się zarówno posługiwanie się kulturalną mową, jak i odpowiednimi komunikatami niewerbalnymi. Uważamy za ważne poszanowanie naszego odbiorcy [patrz: *Komunikacja i relacje*].

Rozdział III

Relacje interpersonalne rozumiemy jako związki i zależności między dwoma lub więcej osobami określające zależności między nimi (tworzenie tego typu podziału wynika z psychologicznej potrzeby rozróżnienia „ja” i „ty”).

1. Podstawowe zasady relacji międzyludzkich

- a) Bądź uprzejmy dla innych.
- b) Traktuj innych tak, jak sam chciałbyś być traktowany, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb danej osoby.
- c) „Mów prawdę – a przynajmniej nie kłam.”¹

¹ Jordan B. Peterson, *Zasada 8 w: 12 życiowych zasad: Antidotum na chaos*, Wrocław 2018, s. 243.

- d) „Jeśli masz coś do powiedzenia, milczenie jest kłamstwem.”²
- e) „Zakładaj, że Twój rozmówca może wiedzieć coś, czego ty nie wiesz.”³
Pamiętaj, że możesz się mylić.
- f) Bierz odpowiedzialność za siebie i innych.
- g) Nie bój się popełniać błędów, to dzięki nim się uczymy.
- h) Nie sprawiaj, by ludzie bali się popełniać błędy.
- i) Nie bój się przyznać do błędu.
- j) Nie sprawiaj, by ludzie bali przyznać się do błędu.

Najefektywniejszymi grupami projektowymi są nieduże zespoły, w których panuje równość i otwartość. Ważnym jest jednak również, aby istniała klarowna i sformalizowana pozycja lidera, oczywistym jest zatem, że wzajemne relacje między członkami zespołu będą inne niż między nimi a liderem. Przy wszystkich poniższych punktach dotyczących pracy projektowej należy pamiętać o fundamentalnej zasadzie: wszyscy członkowie zespołu działają na jego rzecz i nadrzędnym ich celem powinien być możliwie najlepszy efekt ich pracy [patrz: *Intencje 1.a*]. W świetle tej zasady przedstawiamy poniższe punkty.

2. Zasady relacji międzyludzkich w kontekście środowiska pracy:

- a) Wykonuj powierzone ci zadania tak dobrze, jak tylko potrafisz.
- b) Nie proś o coś, czego sam byś nie zrobił.
- c) Ufaj ludziom, z którymi pracujesz.
- d) Pracuj z ludźmi, którym ufasz.
- e) Wsłuchaj się w potrzeby ludzi, z którymi pracujesz. W szczególny sposób dotyczy to roli lidera, który odpowiada nie tylko za produkt, ale też za proces jego powstawania, dlatego powinien znać swój zespół i zapewnić mu komfortowe warunki pracy, pamiętając przy tym, że komfort psychiczny jest szalenie istotny.
- f) Stosuj się do procesu decyzyjnego obowiązującego w ramach projektu. Jako jeden z członków zespołu masz obowiązek działać na jego rzecz, w tym przedstawiać lub sugerować własne pomysły dotyczące projektu. Pamiętaj jednak, żeby najpierw skonsultować się z liderem swojego zespołu/grupy, gdyż do jego zadań należy wprowadzenie go w życie lub przedstawienie wyższym organom decyzyjnym.
- g) Nie zapominaj o umieszczeniu podziękowań dla osób, których działania miały wpływ na efekty twojej pracy.

---

² Jordan B. Peterson.

³ Jordan B. Peterson, *Zasada 9, w: 12 życiowych zasad: Antidotum na chaos*, Wrocław 2018, s. 273.

2. Opracowanie i korzystanie z cudzego utworu jest przedmiotem prawa autorskiego.
3. Na źródłach cytowanych należy wymienić twórcę i tytuł utworu pierwotnego.
4. Ochrona przysługuje twórcy niezależnie od okoliczności.
5. Ochroną objęty może być wyłącznie sposób wyrażenia; nie są objęte ochroną odkrycia, idee, procedury, metody i zasady działania oraz koncepcje matematyczne.
6. Legalne jest wykorzystywanie utworów udostępnionych w sieci w 2 przypadkach: jeżeli strona udostępnia utwory na zasadzie otwartej licencji albo udostępnione utwory znajdują się w domenie publicznej.
  - a) W przypadku otwartej licencji wykorzystywanie udostępnionych utworów jest legalne i nieodpłatne. Należy jednak pamiętać aby: podpisać autora, nie wykorzystywać ich w celach handlowych, nie edytować oraz o tym, że nie można sobie zastrzec praw do tych utworów.
  - b) W przypadku domeny publicznej najczęściej udostępniane są utwory, które nie są już chronione prawami autorskimi ze względu na upływ czasu (70 lat) od daty powstania. W przypadku takich utworów należy: podać autora, podać typ licencji (ale niekoniecznie).
7. **Nielegalne jest wykorzystywanie utworów znalezionych dzięki wyszukiwarce np. Google, nawet jeśli nie są podpisane.**
8. Autorskie prawa osobiste chronią nieograniczoną w czasie i niepodlegającą zrzeczeniu się lub zbyciu więź twórcy z utworem.
9. Bez zezwolenia twórcy wolno nieodpłatnie korzystać z już rozpowszechnionego utworu w zakresie własnego użytku osobistego.
10. Nie wymaga zezwolenia twórcy tymczasowe zwielokrotnienie.
11. Twórca, którego autorskie prawa osobiste zostały zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania.
12. Rozpowszechnianie wizerunku wymaga zezwolenia osoby na nim przedstawionej. Zezwolenia nie wymaga rozpowszechnianie wizerunku: 1) osoby powszechnie znanej, jeżeli wizerunek wykonano w związku z pełnieniem przez nią funkcji publicznych, w szczególności politycznych, społecznych, zawodowych; 2) osoby stanowiącej jedynie szczegół całości takiej jak zgromadzenie, krajobraz, publiczna impreza.

Autorzy i autorki Kodeksu:

Ida Dzierżanowska, Igor Rusiecki, Aleksandra Kraskowska,
Anna Czernihowska-Tymoszyk, Jakub Kotyński, Jędrzej Piórek,
Maja Głowczewska, Mateusz Mazurkiewicz, Michał Sajkowski, Paweł Kudzia

Ilustracje: Barbara Mindak